

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАҲЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

_____ А.Умаров

202__ йил “__” _____

“КЕЛИШИЛДИ”

Олий ва ўрта махсус таҳлим вазирлиги

202__ йил “__” _____

Рўйхатга олинди: № БД-5111100 – 2.07

202__ йил “__” _____

ХОР ВА ХОРШУНОСЛИК

ФАН ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	100000 – Гуманитар
Таълим соҳаси:	110000 – Педагогика
Таълим йўналиши:	5111100 – Мусиқа таълими

Фан/модуль коди ХорМ2006		Ўқув йили 2020-2021	Семестр 3	ECTS - Кредитлар 6	
Фан/модуль тури Мажбурий		Таҳлим тили Ўзбек		Ҳафтадаги дарс соатлари 6	
1.	Фаннинг номи	Аудитория машғулоти (соат)	Мустақил таҳлим (соат)	Жами юклама (соат)	
	Хор ва хоршунослик	90	90	180	
2.	<p>I. Фаннинг мазмуни</p> <p>Фанни ўқитишдан мақсад – мазкур курсда “Хор ва хоршунослик” фанининг назарий ва амалиётдаги хор ижрочилиги ва унинг таҳлили. Хор жамоасида куйлаш қонун-қоидалари, хор овозининг тўғри созланиши ва ансамблда куйлаш малака ва усуллари. Европа хор, вокал-симфоник жанрларининг келиб чиқиш тарихи ва ривожланиши. Профессional ва халқ хорларини ташкилий асослари. Хор турлари ва хиллари ҳақида тушунча. Хор овозлар ва уни таркиби, вокал хор техникаси малакаларини эгаллаш. Хор ва хоршунослик асослари ишини ташкилий асослари тўғрисидаги асосий тушунчалар бўйича методик кўрсатмалар тавсия этилган.</p> <p>Фаннинг вазифаси - хор жамоасига раҳбарлик қилиш, хор асарларини таҳлил қилиш малакаларини эгаллаш, хорда куйлаш жараёнида ижро жарангига, ансамбл, сознинг тозаллиги, нафас олиш ва куйлаш жараёнида узлуксизликни таоминлаш, ҳамоҳангликка эришишиш, бадий ифода воситаларидан ўз ўрнида фойдаланиш, амалий машғулотларда хор жамоасини тузиш ва уни бошқариш, хор асарини таҳлил қилиш ва ижро этиш, ўзбек ва чет эл композиторлари томонидан яратилган энг нодир хор асарлари билан таништириш, бу асарларини professional даражада таҳлил эта олиш ва уни жамоа бўлиб куйлай олишга ўргатиш; хор ижрочилиги бўйича талабаларнинг малакаларини шакллантириш, жамоа бўлиб куйлай олиш ва уни бошқара олиш технологияси бўйича мукамал билим бериш ва жамоага раҳбарлик қила олиш хусусиятларини сингдириш ҳамда дирижёрлик сирларини қўллаб, бадий-ижро услубларидан фойдаланиш ва ижрочилик маҳоратини ўстириш.</p>				

II. Асосий назарий қисм (махруза машғулоти)

II.I. Фан таркибига қуйидаги мавзулар киради:

1-мавзу. Хор ижрочилигида уйғониш даври. Мусиқа – инсоннинг ҳиссий кечинмалари, фикрлари, тасаввур доирасини мусиқий товуш воситасида акс эттирувчи санҳат тури. Унинг мазмуни. Мусиқанинг иродавий-тасвирий имкониятлари юнон олимлари – Пифагор, Платон, Аристотель, Шарқ мутафаккирлари – Фаробий, Ибн Сино, Жомий, Навоий, Бобур, Кавкабий, тасаввуф арбоблари – Имом Ғаззолий, Калободий Бухорийлар томонидан баҳоланиши ва илмий тадқиқ қилиниши.

2-мавзу. Европа давлатларида хор ижрочилигини пайдо бўлиши. Европалик ва Осиёлик хонандаларнинг хорга оид тушунчалари, фикрлари, мулоҳазалари, атамалар номланишлари. Жамоа бўлиб куйлашда овозларнинг партияларга (сопрано, альт, тенор, баритон, бас) бўлиниши. Хор бўлиб ишлаш жараёнида ёндошувлар. хормейстер ёки дирижёрга қўйиладиган талаблар.

3-мавзу. Урта Осиё ва Ўзбекистонга хор ижрочилигини кириб келиши. Республикада ХХ асрнинг 20-45 йилларида кўп овозли хор санҳати шаклланиши ва ривожланиши. . Кўп овозли хор санҳатининг жадал ривожланиш босқичлари 50-60 йилларга тўғри келади. Ўзбекистонда миллий профессионал хор санҳати юзага келиши. Республика телевидение ва радиоси қошида ташкил қилинган Б.Умеджонов раҳбарлигидаги хор жамоаси. 70-90 йиллар жамоа таркиби 60 нафарга кенгайиб, фаолияти ривожланиб борди, репертуари йирик а капелла хор асар ва туркумлар билан бойитилди. Хор ижросида нолиш, қочирим, тўлқинланиш каби миллий безаклар юзага келди. ХХ аср охири - ХХI аср бошларида Ўзбекистонда хор санҳати.

III. Амалий машғулоти буйича кўрсатма ва тавсиялар **((Лаборатория ишлари), (Семинар машғулоти), (Курс иши),** **(Мустақил таҳлим) ўқув режада кўрсатилган тури (номи) буйича** **ёзилади)**

Амалий машғулотлар учун қуйидаги мавзулар тавсия этилади:

3 семестр

1. М.Бурхонов. «Ўзбекистон Республикаси гимни»
2. Хоразм халқ қўшиғи «Рўмолим», И.Матякубов қайта ишлаган
3. «Шамол эшик очади» Б.Умеджонов хор учун мослаштирган
4. «Талабалар қўшиғи» А.Мансуров

4 семестр

1. Ўзбек халқ кўшиғи “Галдир”, Қ.Мамиров хор учун мослаштирган
2. Тожиқ халқ кўшиғи “Духтари санам”, Б.Умеджонов қайта ишлаган
3. М.Насимов. «Гул фасли»
4. И.С. Бах «Зима» И.С. Бах, икки овозлик хор учун В.Живетин қайта ишлаган
5. Ф.Шуберт . “Серенада”, хор учун Д. Лоскина қайта ишлаган
6. Д. Омануллаева “Ёшлигим”
7. Барча асарларни такрорлаш.

5 семестр

1. Д.Омануллаева “Сен менинг Ватаним”.
2. С.Юлдашев “Сайри боғ” хор учун мослаштирган Н.Шарафиева.
3. Я.Френкел “Журавли”.
4. А.Лотти “Miserere”.
5. А.Новиков «Смуглянка».
6. К.Кенжаев «Ёшлиқ йўллари чаман».
7. Барча асарларни такрорлаш.

Амалий машғулотлар мультимедиа қурулмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир профессор-ўқитувчи томонидан ўтказилиши зарур. Машғулотлар фаол ва интерфактив усуллар ёрдамида ўтилиши, мос равишда муносиб педагогик ва ахборот технологиялар қўлланилиши мақсадга мувофиқ.

IV. Мустақил таълим ва мустақил ишлар

Мустақил таълим учун тавсия этиладиган мавзулар:

1. Хор ижрочилигида уйғониш даври
2. Европа давлатларида хор ижрочилигини пайдо булиши
3. Урта осий ва Ўзбекистонга хор ижрочилигини кириб
4. «Ўзбекистон Республикаси гимни» М.Бурхонов
5. «Рўмолим» Хоразм халқ кўшиғи, И.Матякубов қайта ишлаган
6. «Шамол эшик очади» Б.Умеджонов мос.
7. «Талабалар кўшиғи» А.Мансуров
8. “Галдир” Ўзбек халқ кўшиғи И.Қ.Мамиров хор учун мослаштирган
9. “Духтари санам” Тожиқ халқ кўшиғи Б.Умеджонов қайта ишлаган
10. “Гул фасли” М.Насимов
11. “Зима” И.С. Бах икки овозлик хор учун В.Живетин қайта ишлаган
12. “Серенада” хор учун Ф.Шуберт Д. Лоскина қайта ишлаган

	<p>13. “Ёшлигим” Д. Омануллаева мусиқаси</p> <p>14. Ўзбек халқ кўшиғи “Галдир”, Қ.Мамиров хор учун мослаштирган</p> <p>15. Тожиқ халқ кўшиғи “Духтари санам”, Б.Умеджонов қайта ишлаган</p> <p>16. М.Насимов. «Гул фасли»</p> <p>17. И.С. Бах «Зима» И.С. Бах, икки овозлик хор учун В.Живетин қайта ишлаган</p> <p>18. Ф.Шуберт . “Серенада”, хор учун Д. Лоскина қайта ишлаган</p> <p>19. Д. Омануллаева “Ёшлигим”</p> <p>20. Д.Омануллаева “Сен менинг Ватаним”.</p> <p>22. С.Юлдашев “Сайри боғ” хор учун мослаштирган Н.Шарафиева.</p> <p>23. Я.Френкел “Журавли”.</p> <p>24. А.Лотти “Miserere”.</p> <p>25. А.Новиков «Смуглянка».</p> <p>26. К.Кенжаев «Ёшлиқ йўллари чаман».</p> <p>Мустақил ўзлаштириладиган мавзулар бўйича талабалар томонидан асарлар ижросини тайёрлаш, овозларни ёдлаб олиб, уларни куйлаб ва фортепианода чалиб тақдимот қилиш тавсия этилади.</p>
<p>3.</p>	<p>В Фан ўқитилишининг натижалари (шаклланадиган компетенциялар)</p> <p>Фанни ўзлаштириш натижасида талаба:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хор жамоасига раҳбарлик қилиш, хор асарларини таҳлил қилиш малакаларини эгаллаш. Хорда куйлаш жараёнида ижро жарангига, ансамбл, сознинг тозалиги, нафас олиш ва куйлаш жараёнида узлуксизликни таҳминлаш, ҳамоҳангликка эришишиш, бадий ифода воситаларидан ўз ўрнида фойдаланиш, мусиқий тизим, товуш, лад, тоналлик, интервал, аккорд, алтерация, хроматизм, модуляция, куй, халқ ладлари, турли хил мажор ва минор гаммалар, кварта – квинта доираси, интерваллар, аккордлар, транспозиция, тоналликлар поғонадошлиги, хроматизм, хроматик гамма, модуляция ва оғишма, мусиқа безаклари, мавзулар бўйича куйидаги айрим элементлар ҳақида <i>тасаввур ва билимга эга бўлиши</i>; • Хор ижрочилиги бўйича талабаларнинг малакаларини шакллантириш, жамоа бўлиб куйлай олиш ва уни бошқара олиш технологияси бўёча мукамал билим бериш ва жамоага раҳбарлик қила олиш хусусиятларини сингдириш ҳамда дирижорлик

	<p>сирларини ўрганиш, бадий-ижро услубларидан фойдаланиш ва ижрочилик маҳоратини ўстириш, жамоа бўлиб куйлаш ўқув ва кўникмаларни шакллантириш, ўзбек ва чет эл композиторлари томонидан яратилган энг нодир хор асарлари билан таништириш, бу асарларини профессионал даражада таҳлил эта олиш ва уни жамоа бўлиб куйлай олиш <i>кўникмаларига эга бўлиши керак.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Амалий машғулотларда эса, хор жамоасини тузиш ва уни бошқариш. Хорни таҳлил қилиш ва хор асарларини ижро этиш, билим малакалари каби услублардан фойдаланиш, асарларни хар бир овозини куйлаб, вертикал ва горизонтал фортепианода чалиш <i>малакасига эга бўлиши керак.</i>
4.	<p>VI. Таҳлим технологиялари ва методлари:</p> <ul style="list-style-type: none"> • маҳрузалар; • интерфаол кейс-стадилар; • гуруҳларда ишлаш; • тақдимотларни қилиш; • индивидуал лойиҳалар; • жамоа бўлиб ишлаш ва ҳимоя қилиш учун лойиҳалар.
5.	<p>VII. Кредитларни олиш учун талаблар:</p> <p>Фанга оид назарий ва услубий тушунчаларни тўла ўзлаштириш, таҳлил натижаларини тўғри акс эттира олиш, ўрганилаётган жараёнлар ҳақида мустақил мушоҳада юритиш ва жорий, оралиқ назорат шаклларида берилган вазифа ва топшириқларни бажариш, якуний назорат бўйича ёзма ишни топшириш.</p>
6.	<p>Асосий адабиётлар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cathrine Sadolin. Complete vocal technique. 2012. www.Completevocalinstitute.com 296 с. 2. American popular music. Larri Star & Christopher Waterman. Oxford Universite Press. Inc. 2007 3. FUNDAMENTALS OF VOCAL PEDAGOGY AND APPLICATIONS FOR CONDUCTORS NOT TRAINED IN SINGING. Patrick Michael Walders, Doctor of Musical. Arts, 2005. Directed By: Dr. Edward Maclary, College of Arts and Humanitiesyu 4. Тошматов Э. Дирижёрлик. Т.: “”, 1998 г. – 5. К.Мамиров, Ж.Саидов «Кўшиқлар: хор асарлари» Таш. 1996 6. Л.И.Уколова“Дирижирование” Моск. 2003 7. Б.Отаев “Дирижерлик” Таш. 2003 8. У.Рамазанов, К.Бабаджанова М.Курбанова, М.Мамиров

“Мустақиллик даври кўшиқлари” Таш. 2009

9. К.Азимов “Ўзбекистон дирижерлари” Таш. 2001

10. Д.Хамдамова “Хор дирижерлиги” Таш. 2010

11.М.Р. Илхомова,Л.Р. Расулова «Дирижёрлик»Шарқ нашриёти матбаа концерни.Ўқув қўлланма.Тошкент 2012 йил

12.Г.А Султанова Педагогик маҳорат Тошкент , ТДПУ 2005 йил .

13. О.Матёкубов”Моқомот”.Тошкент,”Мусика” нашриёти,2004йил.

14.И. Ражабов “Мақом асослари”.Ўрта ва олий ўқув юртлар учун методик қўлланма.Ўзбекистан маданият вазирлиги маданият бўлими.Тошкент 1992йил .90- боб.

Кўшимча адабиётлар

15.“Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони. 1-илова: “2017-2

16.Ўзбекистон Республикаси Конституцияси – Т.: Ўзбекистон, 2014. – 46

17. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2016 йил якунлари ва 2017 йил истиқболларига бағишланган мажлисидаги Ўзбекистон Республикаси Президентининг нутқи. // Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 16 январь, №11

18. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халкимиз билан бирга қураимиз. Тошкент “Ўзбекистон” – 2017 й.

19. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаравон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо етамиз. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016й.

20. Мирзиёев Ш. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаравонлигининг гарови. “Ўзбекистон” НМИУ, 2016 й.

21. “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида.” Ўзбекистон Республикаси Президенти Фармони. 1-илова: “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси”. Халқ сўзи газетаси. 2017 йил 8 феврал сони ва Интернет ресурс: www.lex.uz.

Ахборот манбалари

22. www.tdpu.uz

23. www.pedagog.uz

	<p>24. www.ziyonet.uz</p> <p>25. www.edu.uz</p> <p>26. tdpu-intranet.Ped</p>
7.	<p>Фан дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таҳлими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашининг 202__ йил “__” _____ даги ____ -сонли баённомаси билан маҳқулланган.</p> <p>Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таҳлим вазирлигининг 202__ йил “__” _____ даги _____ - сонли буйруғи билан маҳқулланган фан дастурларини таянч олий таҳлим муассасаси томонидан тасдиқлашга розилик берилган.</p>
8.	<p>Фан/модуль учун масъуллар:</p> <p>Қ.Б Панжиев - Низомий номидаги ТДПУ, “Муסיқа таълими” кафедраси санъатшунослик фанлари номзоди</p> <p>Г.Р.Исмаилова- Низомий номидаги ТДПУ, “Муסיқа таълими” кафедраси ўқитувчиси</p>
9.	<p>Тақризчилар:</p> <p>С.Ш. Муродов– БухДУ “Муסיқа таълими” кафедраси доценти.</p> <p>С.Б.Саидий – НавДПИ “Муסיқа таълими” кафедраси профессори, санъатшунослик фанлари номзоди, академик.</p>